

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันแนวการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เริ่มได้รับความสนใจอย่างมากสืบเนื่องจากการพัฒนารูปแบบการสอนแนวใหม่ให้สอดคล้องกับการปฏิวัตรระบบสารสนเทศในปัจจุบัน โดยได้มีการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นที่จะสร้างองค์ความรู้ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยในปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยปฎิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษา UNESCO และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2554) ได้กำหนดกรอบการจัดการศึกษาไว้ว่า Learning to know หมายถึงการเรียนรู้เพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไปได้แก่การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความต้องการการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ละรวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่ Learning to do หมายถึงการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหรือลงมือทำซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามารวมทั้งการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคม Learning to with the others หมายถึงการเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียนครอบครัวสังคมและการทำงานและ Learning to be หมายถึงการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้ศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของตนเอง สามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เลือกแนวทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนต่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนเองได้โดยเฉพาะในมาตรฐานในศตวรรษที่ 21

ได้ให้จุดเน้นที่สำคัญ อาทิเช่น การพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

เพราะฉะนั้นแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำนำไปสู่การดำเนินชีวิตของตนเองและให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมตามความสามารถความถนัดที่แท้จริงของผู้เรียนเพราะฉะนั้นการเรียนรู้ที่ดีจึงควรมาจากการการปฏิบัติตามแนวคิดของนักการศึกษาจอห์น ดิวอี้ในเรื่องของการจัดการศึกษาโดยมีจุดเน้นของการจัดการศึกษาโดยการปฏิบัติว่า learning by doing หรือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงมีลักษณะสำคัญคือ 1.แนวคิดเรื่องการปรับตัวจอห์น ดิวอี้

ตระหนักเรื่อง “การปรับตัว” ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและจะต้องนำไปใช้เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาหรือเป็นแก่นแห่งการศึกษาและ 2.มนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหาจึงต้องฝึกให้มนุษย์แก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำฝึกปฏิบัติฝึกคิดฝึกลงมือทำโดยการฝึกทักษะกระบวนการต่างๆโดยประสบการณ์ที่มนุษย์พบหรือเผชิญมีอยู่ 2 ประเภทคือขั้นปฐมภูมิเป็นประสบการณ์ที่ไม่เป็นความรู้หรือยังไม่ได้คิดแบบไตร่ตรองและขั้นทุติยภูมิคือที่เป็นความรู้ได้ผ่านการคิดไตร่ตรองประสบการณ์ขั้นแรกจะเป็นรากฐานของขั้นที่สอง

และนอกจากนี้เมื่อศึกษาถึงระดับการเรียนรู้ตามแนวคิดพีระมิดการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ความรู้คงเหลือหรือ Average Retention Rate พบว่าการสร้างความรู้ที่คงเหลือแก่ผู้เรียนนั้นเริ่มต้นตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยการอภิปรายกลุ่มในระดับร้อยละ 50 เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติร้อยละ 75 สอนผู้อื่นหรือนำเสนอร้อยละ 90 และการวิจัยค้นคว้าสามารถสร้างความรู้คงเหลือได้ถึงร้อยละ 100 เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้โดยเน้นการลงมือทำสามารถสร้างองค์ความรู้คงเหลือได้ในระดับสูงโดยเฉพาะการวิจัยค้นคว้าด้วยตนเองสามารถสร้างองค์ความรู้ในระดับสูงสุดซึ่งการวิจัยค้นคว้าด้วยตัวเองของผู้เรียนนั้นนอกจากจะเป็นการเรียนรู้โดยการลงมือทำหรือ Learning by doing ยังมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือ Child center learning เพราะผู้เรียนสามารถที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองและประมวลความรู้เหล่านั้นมาผ่านกระบวนการวิจัยที่มีขั้นตอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการศึกษาในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ปรากฏในแนวคิดหลักของการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นานันต์ ระบุว่า (2556) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติไว้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีวิจัย (Research-based Learning) ซึ่งความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำงานหรือการจัดการเรียนรู้ด้วยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามหลักมาตรฐานสากลของโรงเรียนนานาชาติวิทยาลัยซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนที่มีการสอนภายใต้กรอบการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากลจึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนภายใต้กรอบที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้โดยตัวเองตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้กรอบโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีกระบวนการวิชาเพิ่มเติมคือ บัณฑิต 5 ชั้นของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล (WCSS) ได้แก่

1. การตั้งประเด็นคำถาม/สมมติฐาน (Hypothesis Formulation) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดสังเกตตั้งข้อสงสัยตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

2. การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for Information) เป็นการฝึกแสวงหาความรู้ข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายเช่นห้องสมุดอินเทอร์เน็ตหรือจากการปฏิบัติทดลอง เป็นต้น

3. การสร้าง/สรุปองค์ความรู้ (Construct/Knowledge Formation) เป็นการฝึกนำความรู้และสารสนเทศหรือข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายการทดลองมาคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้

4. การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นการฝึกให้ความรู้ที่ได้มานำเสนอและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดความเข้าใจ

5. การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public Service) เป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในบริบทรอบตัวและบริบทโลกตามวิถีภาวะที่เหมาะสมโดยจะนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

โดยการจัดการเรียนรู้โดยบันได 5 ขั้นของการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากลสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานแต่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานสากลที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งทางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาได้จัดการเรียนรู้ในรายวิชา IS1 พบว่าผลการเรียนการสอนยังขาดทักษะการวิจัย

ผู้วิจัยให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสร้างผู้เรียนให้กลายเป็นผู้เรียนแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ลงมือทำเพื่อดำเนินชีวิตภายใต้ศักยภาพของตนเองอีกทั้งยังสามารถจะพัฒนาตนเองให้เกิดการพัฒนาทักษะการวิจัย ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยของผู้เรียนและสามารถทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาฯและรายวิชาอื่นๆต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
2. เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้คือ

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จำนวน 670 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การจัดการเรียนสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยในรายวิชาสังคมศึกษาในสาระเศรษฐศาสตร์จำนวน 5 แผนจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 คาบเรียนประกอบด้วย

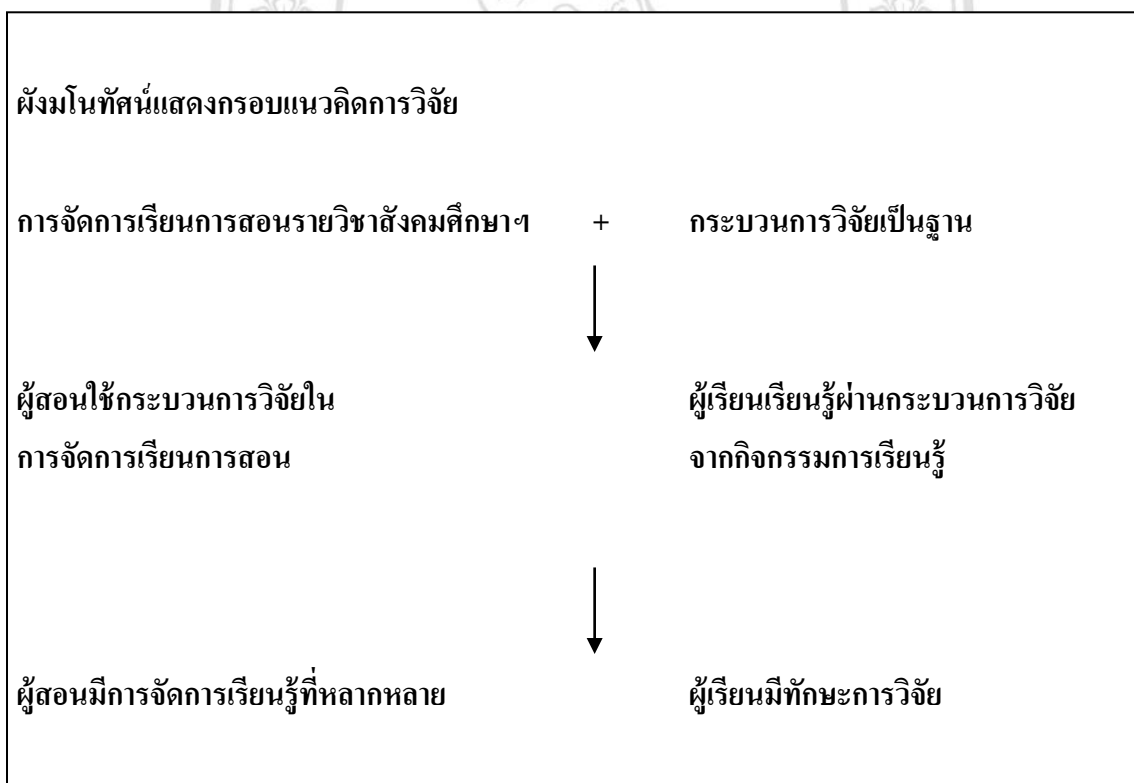
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชุมชนเข้มแข็ง	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 รู้คิดจากธุรกิจ	จำนวน 1 ชั่วโมง
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรียนรู้จากปัญหาในสื่อมวลชน	จำนวน 1 ชั่วโมง
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรียนรู้จากข่าวในชุมชน	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 รวมใจไขปัญหาให้ชุมชน	จำนวน 4 ชั่วโมง

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการวิจัย

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้สอนสามารถจัดทำแผนจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียนมีทักษะการวิจัยสูงขึ้นจากการใช้แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน หมายถึงการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่คิดค้นหาคำตอบและตัดสินใจในการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีหลักการสำคัญแนวทางการจัดมี 4 แนวทางคือ

1. ผู้สอนใช้ผลการวิจัยในการเรียนการสอน,
2. ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียน,
3. ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน,
4. ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้

ทักษะการวิจัย หมายถึงทักษะการแสวงหาความรู้จากการใช้แผนจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์มีทั้งหมด 4 ขั้นตอนคือ 1. ตั้งคำถาม 2. การวางแผน 3. การค้นหาและตรวจสอบ 4. สรุปและนำเสนอ

รายวิชาสังคมศึกษาฯ หมายถึง รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

สาระเศรษฐศาสตร์ หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับ โครงสร้างและปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจในระดับชาติรวมถึงบรรดานโยบายของรัฐที่ถูกใช้ไปเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ

โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย หมายถึงสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 จังหวัดลำปาง

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา

2. นักเรียนมีทักษะการวิจัยจากการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน